

گزارش «شهروند» از نشست هم‌اندیشی روز جهانی معلول با محوریت حمایت از اشتغال زایی توان یابان

قانون هست، بودجه و ضمانت نیست!

دو خبر نوید بخش؛ تشکیل کمیته مخصوص اشتغال معلولان در وزارت تعاون و فراکسیون دفاع از حقوق معلولان در مجلس

پیر کشیدن هنراست؛ این راهمه پزندگان می‌دانند. در شهر قزوین سال ۷۴، یادم است که برای کاری وارد کارخانه شیشه قزوین شدم به سختی خودم را دفتر مدیر رساندم؛ مدیر به محض دیدن من که با عصا راه می‌رفتم، گفت مانمی توانیم به شما کمک کنیم که من گفتم نه اشتباه نکنید من آمده‌ام به شما کمک کنم.

او با اشاره به اینکه خوشبختانه در طول دهه‌های گذشته نگاه‌ها به موضوع معلولان نسبتاً تغییر کرده، ادامه داد: «فعالیت سمن‌های بسیاری در حوزه اشتغال معلولان گواه این مطلب است. به طوری که در حال حاضر، روزی نیست که شرکت‌های مختلف به من زنگ نزنند و بگویند پذیرای توان یاب‌های عزیز هستند و اگر افرادی را می‌شناسید به ما معرفی کنید.»

۱۲ آذر روز جهانی معلولان است. نشست هم‌اندیشی حمایت از اشتغال معلولان به این امید برگزار شد که بتواند گره‌ای را از مشکلات این قشر عزیز جامعه باز کند. هادی پور با تأکید بر اینکه قانون جامع حمایت از معلولان در سال ۹۷ در مجلس شورای اسلامی تشکیل شد، تأکید کرد: «اما هنوز فراکسیون دفاع از حقوق معلولان در خانه ملت نداریم.»

اگر به پیوست معلولان توجه شود

هادی پور به مشکلات معلولان در زندگی روزمره اشاره کرد و گفت: «اگر برای هر طرح پروژه‌ای اعم از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و طرح‌های شهری و حمل‌ونقل و مراکز تفریحی و... یک پیوست معلولان دیده و در نظر گرفته شود، بسیاری از مشکلات این عزیزان حل می‌شود. مثلاً برای آزمایش دادن و دکتر رفتن در معاینه شهری نامناسب و ساختمان‌هایی که آسانسور ندارند، گرفتار نمی‌شوند.»

در فصل ۷ قانون تامین اجتماعی آمده است که معلولان شاغل باید یک تا ۶ سال زودتر بازنشست شوند. به گفته هادی پور نهاد‌های زیرمجموعه دولت این بند را اجرامی کنند و حق و حقوق معلولان را می‌پردازند اما در بخش خصوصی این بودجه برای زودتر بازنشست شدن معلول شاغل در نظر گرفته نشده. اگر این فصل به درستی اجرا شود ۵ هزار معلول بازنشست می‌شوند.

تشکیل کمیته مخصوص اشتغال معلولان در وزارت تعاون

«وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در موضوع معلولان و دغدغه‌های آنها، دغدغه جدی دارد و پیگیر موضوعات است.» معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به نمایندگی از این وزارتخانه در نشست روز جهانی معلولان یک خبر نوید بخش داد: «کمیته مخصوص اشتغال معلولان زیر نظر مستقیم این معاونت با محوریت مهارت‌یابی، شناسایی و کارایی

۲۰ سال دچار فرسایش شدید بدنی می‌شوند و برای استفاده از تسهیلات بازنشستگی به سد خلأهای قانونی و سازوکارهای غلط می‌خورند، ادامه داد: «معلول شاغل حتی برای بازنشستگی هم مشکل دارد. خیلی از آنها بعد از سال‌ها کار قبل از اینکه بازنشست شوند از کار افتاده می‌شوند آن هم با همان حقوق حداقلی.»

اشتغال ۳ هزار نفری غرق در دریای بیکاری ۷۰۰ هزار نفری

چالش‌های آماری، موضوعی است که عاروان مجدداً تأکید می‌کند: «آمارهایی که از طرف بهزیستی از روند اشتغال معلولان

طبیعی است که در این میان حتی آماری از درصد بیکاری معلولان در دست نباشد؛ مدبرعامل جامعه معلولان ایران تأکید کرد نمی‌دائیم چند معلول شاغل درآمد ثابتی دارند و چند درصد درآمد متغیر؛ چه تعداد دستفروش هستند؟ با این حال بررسی سازمان‌های مردم‌نهاد نشان می‌دهد که اوضاع بیکاری در میان معلولان اصلاً نرمال نیست و ما هر روز با معلولانی مواجه می‌شویم که بیکار می‌شوند.

عنوان می‌شود اصلاً چشمگیر نیست. در مصاحبه‌ای عنوان شد ما ۷۰۰ هزار معلول بیکار داریم. از طرفی آماری که خود سازمان بهزیستی عنوان می‌کند، در سال ۳۰۹۹ هزار و ۵۰۰ نفر اشتغال یافته به شیوه اشتغال دستمزدی داشتیم؛ این هم آماری است که بهزیستی می‌دهد. این ۳ هزار و ۵۰۰ نفر شاغل روزمزد در دریای بیکاری معلولان غرق می‌شوند.

زمانی که از معلول بیکار صحبت می‌کنیم باید هزینه‌های توانبخشی، هزینه‌های حمل‌ونقل و معیشت آن را حساب کنیم و در یک مجموعه ببینیم چه هزینه‌ای برای خانواده و جامعه دارد.»

با بال شکسته پیر کشیدن هنراست

محمد رضا هادی پور، کارآفرین حوزه معلولان است که در این نشست درباره سختی‌های معلولان برای کارایی صحبت کرد. او با خواندن یک بیت شعر صحبت‌هایش را شروع کرد «با بال شکسته

و عنوان‌های معلولان حذف می‌شود و هیچ آماری درباره اینکه ما الان چند معلول نابینا، چند معلول ناشنوا یا چند معلول ذهنی داریم نمی‌دهند. سازمان بهزیستی آماری می‌دهد که مخصوص معلولان تحت پوشش خودش است. آخرین آمار بهزیستی مربوط به سال ۱۳۹۸ می‌شود که یک میلیون و ۷۰۰ هزار معلول تحت پوشش را معرفی کرده که از این تعداد ۲۰۰ هزار نابینا، ۶۵۰ هزار معلول جسمی-حرکتی و ۱۴۲ هزار معلول مزمن روانی داریم و ۳۹۸ هزار نفر معلول ذهنی هستند.»

طبیعی است که در این میان حتی آماری از درصد بیکاری معلولان در دست نباشد؛ عاروان تأکید کرد نمی‌دائیم چند معلول شاغل درآمد ثابتی دارند و چند درصد درآمد متغیر؛ چه تعداد دستفروش هستند؟ با این حال بررسی سازمان‌های مردم‌نهاد نشان می‌دهد که اوضاع بیکاری در میان معلولان اصلاً نرمال نیست و ما هر روز با معلولانی مواجه می‌شویم که بیکار می‌شوند.

به آنها می‌گویند نه؛ نمی‌توانی از پس این کار بر بیایی

او با تأکید بر اینکه صرفاً اشتغال دغدغه معلول نیست، ادامه داد: «بعد از اشتغال هم نمی‌توان گفت مشکلات یک معلول و خانواده‌اش حل شده حتی آنهایی که شاغل هستند هم حقوق‌های مکفی دریافت نمی‌کنند. بسیاری از معلولان حقوق کمتر از مصوب وزارت کار می‌گیرند. من معلولی را می‌شناسم که ۱۵ سال در سازمانی مشغول به کار بوده با حقوق کمتر از معمول و در این مدت نه حقوقش بر اساس مصوبات رسمی اضافه شده و نه تبدیل وضعیت شده است. مشکلات معلولان زیاد است. این افراد ثبات و امنیت شغلی ندارند؛ ارتقای شغلی در معلولان بسیار کم است. ما معلولانی داریم با تحصیلات تکمیلی عالی و مدرک دکتر؛ همین افراد وقتی می‌خواهند پست‌های کارشناسی و بالاتر را دریافت کنند به آنها گفته می‌شود: نه! برای تو سخت است و نمی‌توانی از پس این کار بر بیایی.»

قبل از بازنشسته شدن از کار افتاده می‌شوند

عاروان توضیح داد: «این در حالی است که ما مدیران معلولی داریم که در بخش‌های خصوصی بسیار خوب کار می‌کنند. کارخانه‌داری‌هایی را می‌شناسم که معلول هستند و ۴۰-۵۰ کارمند و کارگر را اداره می‌کنند. معلول هیچ توانمندی کمی نسبت به فرد سالم ندارد. معلولان حتی تلاش بیشتری برای انجام وظایف کاری خود به بهترین نحو انجام می‌دهند. برای اینکه خودشان را نشان دهند، دو سه برابر کار می‌کنند و در این راه حتی به خودشان آسیب می‌زنند.»

این فعال حوزه اشتغال معلولان با بیان اینکه معلولان بعد از

راضیه زرگری ۱۲ آذر روز جهانی افراد دارای معلولیت است. سازمان جهانی کار می‌گوید اگر معلولی شغل داشته باشد، دیگر معلول نیست. آخرین مرحله توانبخشی برای افراد دارای معلولیت اشتغال است؛ توان یاب اگر شغل داشته باشد، می‌تواند زندگی مستقل داشته، تشکیل خانواده دهد و مثل دیگر افراد فعال در جامعه به زیست خود به عنوان یک شهروند ادامه دهد. حمایت از معلول و اشتغال این قشر، موضوعی است که در قانون اساسی دیده شده اما در اجرامی لنگد و نه ضمانت اجرایی درستی دارد و نه نظارت دقیقی برای عملیاتی شدن. متأسفانه حال توان یاب‌های ایران در شرایط فعلی اصلاً خوب نیست و هر مسئول دغدغه‌مندی باید از جایگاه خود برای حمایت هرچه بیشتر از این قشر یاری رسان باشد. در نشست روز جهانی معلول صحبت‌های زیادی عنوان شد؛ از انباشت قوانین پشت سدهای عظیم، نبود بودجه و دیگر الزامات اجرایی تالزوم تداوم مطالبه‌گری جامعه مدنی برای رسیدن به اهداف حمایتی افراد دارای معلولیت. این نشست که هم‌نمایندگانی از خانه ملت و شورای شهر داشت، هم نمایندگان از سمن‌های حمایت از معلولان، دو خبر نوید بخش برای توان یاب‌ها داشت. تشکیل کمیته مخصوص اشتغال معلولان در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و تشکیل فراکسیون دفاع از حقوق معلولان در مجلس شورای اسلامی. دو تشکلی که قرار است به طور خاص موضوع معلولان و نیازهایشان را در دستور کار قرار دهد.

معلول در اولویت تعدیل نیرو

کامران عاروان، مدیرعامل جامعه معلولان ایران در این نشست در صحبت‌هایی با محوریت ابعاد فرهنگی اشتغال معلولان به افزایش چشمگیر بیکاری در میان معلولان در دوران همه‌گیری اشاره کرد: «بیکاری معلولان تا قبل از کرونا بالای ۴۰ درصد بود؛ این رقم بعد از همه‌گیری کرونا قطعاً از ۶۰ درصد هم بیشتر شده است. وضعیت معلولان در ایران اصلاً ایده‌آل نیست، بسیاری از سازمان‌ها متأسفانه وقتی می‌خواهند تعدیل نیرو کنند، اولویت آنها، فرد معلول است. اگر با تا کسسی اینترنتی سفر رفته باشید تعداد بسیار زیادی از معلولان ضایعه نخاعی هستند که بیکار شده و کارراندگی می‌کنند در حالی که اصلاً برایشان خوب نیست ساعت‌های طولانی پشت فرمان بنشینند؛ ولی چاره دیگری ندارند.»

چرا آمار دقیقی از معلولان نداریم؟

عاروان گفت: «آمار جهانی می‌گوید ۱۰ درصد مردم کل دنیا معلول هستند. در ایران ولی ما همیشه یک چالش آماری داریم

